

TELEGRAFUL ROMANU.

Nr. 91.

ANULU XXII.

Sabiiu in 1729 Novembre 1874.

Telegrafulu ese de doue ori pre septemana: Dumine'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditura Joliei, pre afara la c. r. poste cu bani ga'ta prin scrisori francate, adresate ca'tra espeditura. Pretulu prenumeratiunei penru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

tra celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provincie din Monarchia pre unu anu 8 fl. iera pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru price. si tieri streine pre anu 12 1/2 anu 6 fl.
Inseratele se platesc pentru iutai'a ora cu 7 cr. sirul, pentru a dou'a ora cu 5 1/2 cr. ai pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Congresulu electoralu.

Sabiiu 16 Novembre.

La 11 ore deschide Presanti'a Sea P. Episcopu Mironu Romanulu, ca comissariu congressualu, siedinti'a anuciata.

Dupa resolvea unoru curentie, mai cu sema concediuri, anuncia presidiulu raportulu deputatiunei congressuale, insarcinate cu immanuarea actului de alegere in regimu spre preinalta intarire.

Se cetese raportulu si fiindu ca are doue parti si adeca: un'a carea tratéza despre activitatea deputatiunei si alt'a, carea tratéza spele ce le a avutu deputatiunea: — partea prima se ia spre sciintia, iera partea a dou'a se transpune comisiunei bugetarie.

Dupa acést'a presidiulu dá spre cetire resolutiunea reg. mai antaiu in limb'a oficiale a statului, apoi romanesce, carea in traducere autentica e precum urméza:

Min. reg. ung. de culte si instructiune publica Nr. pres. 1688.

Prémilit'a adresa a congressulu Metropoliei gr. or. románe, intr'unitu in Sabiiu la 27 Oct. a. c., indreptata din siedinti'a sea dela 2 Novembre a. c. ca'tra Maj. Sea ces. si apost. regésca si inmanuata mie prin anume esmis'a deputatiune pentru presentare la preinaltu locu, prin carea pre langa cererea gratiosei intariri preinalte se notifica rezultatulu alegerei de metropoliu, efectuite la 1 Novembre, presentandu-se in prémilit'a mea representatiune din 14 Nov. a. c. Maj. Sea ces. si apost. reg. s'a induratu la aceea in Gödöllö la 19 Nov. a. c. prégratiosu a-mi comunicá urmatórea resolutiune preinalta:

„La propunerea ministrulu Meu reg. ung. de culte si instructiune publica, pre Episcopulu Caransebesiului Ioanu Popasu, care prin congressulu Metropoliei gr. or. románe convocatu la Sabiiu pre 26 Oct. an. cur. cu majoritatea voturilor fu alesu la 1 Nov. a. c. de metropoliu gr. or. románu, in puterea dreptulu Meu reg. rezervatu in § 157 p. 13 alu Stat. org. congressualu, nu amu aflatu de a-lu intari in acésta demnitate de metropoliu. Dreptu aceea indrumezu pre ministrulu Meu ung. de culte si instructiune publica, cá aducendu acésta resolutiune a Mea la cunoscint'a numitului congressu, pre acel'a sa-lu provóce la o nóua alegere de metropoliu, cu eschiderea candidatulu rejiciatu.“

Despre care resolutiune préin. la mandatulu espresu in aceea alu Maj. S. ces. si apost. regesci, pre congressulu metropoliei gr. or. románe lu inscintiezu cu aceea: ca luandu acésta préin. resolutiune regésca la cunoscint'a cu reverenti'a omagiale, ce-i compe, si conformandu-se acelei intru tóte, sa prefiga terminulu pentru nóua alegere, carea cu eschiderea Eppulu Caransebesiului I. Popasu va fi de a se efeptu pentru scaunulu metropolitani, remasu in acestu modu in vacantia; acelu terminu in sensulu § 151 din Statutul organicu, pentru aducere la cunoscint'a Maj. Sele ces. si apost. regesci sa mi-lu notifice, si facendu in propri'a sea sfera de activitate dispusetiunile cu referintia la alegere, rezultatulu alegerei nóue, ce va sa se efeptuiasca, sa-lu substérna la

tempulu seu préinaltei intariri in sensulu § 157 p. 13 din Statutul org. In Budapest'a la 22 Nov. 1874. Augustinu Trefort.

Preinalt'a resolutiune regésca atátu in testulu originale, cátu si in traducere, congressulu o a ascultat, in semnu de omagiu, standu in picóre.

Dep. *Cosm'a* face propunerea, cá rescriptulu sa se dea unei comisiuni, carea sa se aléga anume, si carea sa aduca in siedinti'a proxima unu raportu in privinti'a meritória a obiectulu.

Propunerea se primesce.

La propunerea presidiulu se alege comisiunea din urmatorii: Prot. I. *Ratiu*, Ioanu *Pesteanu*, si I. *Belesiu*, Dr. Ioanu *Borc'a*, Dr. Alesandru *Mocioni*, Diamandi *Manole*, I. *Ianculescu*, P. *Cosm'a* si Ioanu P. *Desseanu*. Cu aceste siedinti'a se inchide si cea urmatória se anuncia pre máne la 11 ore inainte de media di.

(Siedintiele congressuale se tienu din caus'a frigului in sala dela „Corón'a Ungariei.“)

Sabiiu 16 Novembre.

„Alea jacta est!“ Indoiel'a astadi trebuie sa faca locu realitáiei. Prin cetire preinaltei resolutiuni ni s'a spusu astadi, positivu ca congressulu se afla inainte unei alegeri noue.

Procesulu de alegere nu mai póte fi asia indelungatu, cá celu trecutu, penruca acum lipsescu alte obiecte de desbatutu. Si asia in privinti'a tempulu tóte voru merge mai in graba.

Resultatulu? Acest'a, dupa esperinti'a din urma, trebuie sa dicemu ca este in man'a provedintiei. Atatu dupa canóne cátu si dupa eflusu loru si pe urma si dupa legile statului are sa tréca alegerea unui prelatu prin multe vámi si asia finea o putemu vedé mai multu numai prin prism'a verosimilitáiei.

Cu tóte aceste preocupatiunea credemu ca nu va mai avé locu nici intr'o directiune. Déca este sa se faca o alegere noua, fia-care alegatoriu sa se intarésca si mai tare in libertatea convingerei sele sa ia in socotint'a pre factorii acei'a, cari in adeveru facu pre prelatulu celu dintaiu intre prelatii bisericeii nóstre metropolitane si in intiesulu acest'a sa voteze. Pre mirele bisericeii sa lu caute, carele sa aiba tari'a si energi'a de a o conduce si in timpuri grele de a o scuti; nu inse, cum dicu unii, o mirésa, carea sa aiba lipsa de conducere si in casuri grele sa fia cuffsiala, séu chiaru cu frica, si sa ceda tuturoru evenemintelor. Urmandu astfelu, alegatorii, ori care aru fi resultatulu finale, si au salvatu conscintia in caus'a acést'a, penruca au lucratu dupa cum a creditu ca este spre binele si folosulu bisericeii, fara de a mai avé inainte ochiloru alte consideratiuni, cari n'au de a face cu biserice'a.

Acest'a e terenulu celu mai siguru si mai tare, penruca elu este basatu pre canonele bisericeii nóstre, dela cari aterna tóte promotiunile clerului in oficiele bisericesci.*)

Pana stamu pre acestu terenu póte biserice'a veni in neplecut'a puse-tiune de a i se reieptá un'a séu doue alegeri, din alte consideratiuni, inse terenulu ne remane sub piciore.

Pre acestu terenu a lucratu totudeuna biserice'a, a uneori prin putieni

*) Balsam. in coment. la can. 39. cartag.

barbati, alte dati in anumite provincie bisericesci mai numai prin cáte unu barbatu. Si acesti singuratici si unici barbati pre terenulu acestu tare alu canonelor si sub scutul loru nu au mantuitu numai existenti'a principieloru, cari, dupa cum dice nemuritoriu Andreiu, stau deasupra inaltimei sciintieloru civilisitorie de astadi, ci precum vedemu in faptu au facutu inceputulu redárei bisericeii poporulu dupa firea ei primitiva.

Stándu biserice'a nóstra pre acestu terenu resultatele ei voru fi mari in viitoriu si in alte privintie.

Ni este la toti cunoscutu ca suntu unu numeru insemnatu de cestiuni sulate, cari astepta deslegarea loru. Cea mai importanta inse este educatiunea poporulu nostru, carea astadi se lupta cu seracia poporulu si de alta parte este in lupta cu sistemulu scolasticu numitu comunalu, carele de si are scopu bunu, in manele subalterniloru pré adeseori devine unu impedimentu alu desvoltárei.

Cándu s'aru parasi terenulu celu siguru pre unu momentu nefericitu, ce s'aru intemplá cu cestiunile cele multe? ce s'aru intemplá cu invetiamentulu? la ce resultate aru ajunge si cu elu educatiunea poporulu?

Fiindu-ca cestiunile sunt lantiu legate un'a de alt'a sa caute congressulu a deslegá pre ceea ce este petr'a din capulu unghiului bine si celelalte voru urmá de sine.

Proiectele cele nóue in privinti'a urcárei contributiunei au alarmatu tier'a intréga. Dupa „Kr. Ztg.“ camer'a comerciale din Brasiovu a decisu substernerea unei representatiuni ca'tra ministeriu si a altei representatiuni ca'tra dieta, in cari se arata cátu de perniciosu va fi efectulu urcárei contributiuniloru in specialu asupra comerului si industriei. In fine esprima temerea de emigratiuni in massa déca se voru votá legile proiectate.

Cu privire la *situatiune* aflámu in „Pesti Napló“ unu articulu, care, chiaru dupa marturisirea acestei foi, provine dela unu membru celebru si interesatu alu parlamentulu.

„Este fapta — astfelu incepe citatulu articulu — ca comisiunea delegata pentru a esaminá proiectele de legi substernute de curendu de cátra ministrulu de finacie, pre langa tóta activitatea ei zelósa, nu va poté sa termine in anulu acest'a lucrulu seu, nu va poté resolví problem'a sea.

„Este inse o fapta, pre cátu de trista pre atátu si de adeverata, si aceea, ca stárele nóstre financiale ceru fara amenare, cá deficitulu care cu tóte crutiárele cele insemnate totusi va remané, sa se acopere prin o sistema de contributiune mai corespunditoria si intru cátu acést'a nu va succede, prin mesuri mai aspre si prin deschiderea de venituri nóue.

„E fapta mai departe, ca spre ajungerea acestui resultatu se recere, cá dejá in anulu viitoriu sa se realizeze crutiárele si inmultirea veniteloru celu putieni pana la gradulu ce l'a indigitatu si esprimitu comisiunea de nóue in cifre diametráli in raportulu seu.

„Din aceste fapte nenegabile se

vede chiaru, ca in stremtorárele nóstre financiale extraordinarie nu ne vomu poté ajutorá altmintre, decátu numai prin medilóce extraordinarie, precum si aceea, cá acestu ajutoriu sa se intinda fara amenare, pentru ca orice intardiere periclitéza resultatulu, fara de care inse noi trebuie sa perimu materialminte.

„In fati'a tuturoru acestoru fapte triste si nenegabile e numai un'a chiaru, este adeca datori'a seriósa si nenegabile a ómeniloru dela guvernulu, de a propune tóte acele medilóce extraordinarie, prin a cároru aplicare ajutorulu neamanaveru sa se póta realizá dejá in anulu viitoriu, atátu prin factic'a esecutare a crutiárilor, cátu si prin deschiderea momentana de isvóre de venite mai bogate.

Eu accentuezu necesitatea medilóceloru extraordinarie, cari intrebuintiandu-se vr'o cáti-va ani sa ne lase tempu, cá sa se póta elaborá unu sistemu nou pentru statorirea de dispusetiuni durabile, cari sa ne duca la o insanatosiare radicale, — unu sistemu, care tienendu contu de puterea materiale a tieriei sa stea departe de veleitátile costisatórie din trecutulu mai recente si in tóte celelalte staruintie folositorie si salutarie sa tiena inaintea ochiloru acelu siru, fara de care cea mai buna intentiune, celu mai nepetatu zelu trebuie sa se fránga.“

La acést'a enunciatune observá „Pesti Napló“:

„Este acést'a unu impulsu din aceea miscare de idei, care e provocata prin discussiunile din comisiunea de contributiune, prin agitatiunea contra legiloru contributiionali ce s'a desteptatu in tier'a intréga si prin conscintia apesatória in cercurile parlamentarie, ca starea nóstra financiale nu admite desbateri nefinite de unu resultatu dubiu, ci medilóce de ajutoriu grabnice de unu resultatu siguru.

„Dupa cum se scie, o parte considerabile dintre ablegati fara diferentia de partida, va tiené Joi o conferintia ce are de scopu, de a mediloci, cá teritóriele cultivate dupa cari pana acum nu s'a solvitu contributiune séu s'a platitu numai in modu defectuosu, — sa se supuna inca in anulu viitoriu contributiunei prin o rectificare a catastrului de contributiune. Si cu privire la „medilócele extraordinarie“ amintite mai susu, cari au sa se intrebuintieze in modu provisoriu pana la esecutarea reformei de contributiune, se ventiléza in cercurile deputatiloru mai multe planuri. Atari suntu adausurile extraordinarie mai mari, marginite la unu numeru anumitu de ani, cari sa se puna dupa contributiunile susustatórie, mai departe o imputernicire, care sa se dea ministrulu séu introducerea unei contributiuni generale de venite.“

„Hon“ inca aduce unu „articulu la situatiune“, alu caru cuprinsu esentialu 'lu reproducemu in urmatóriele:

„Partid'a drépta nu va mai pre-domni situatiunea. Vin'a la acést'a, susutiene citatulu jurnalulu, nu o póta numai regimulu, penru ca este fapta, ca nu existe o combinatiune de persóne séu de fractiune, care sa fia in stare, a construí din elementele (partidei) drepte o majoritate, dupa cum ni-o aréta cabinetulu lui Bitto, in care cea mai recunoscuta capacitate financiale a tieriei, Colomanu Ghyczy, a intratu togn'a intr'unu tempu, cându

dominēja cestiunile financiale, unu barbatu acest'a, pre care o parte mare a tieriei 'lu salutá cá pre Mesi'a, drépt'a inse cá pre atlantele cabinetului, deci nu este nici o combinatiune, cu carea partid'a deakista aru poté sa suplínésca ministeriulu lui Bitto. Si cu tóte aceste e de lipsa ajutoriu *parlamentariu*, pentru ca totu ce se propune din diverse pârti relativu la unu regimulu personalu, la unu provisoriu séu o dictatura séu la unu asemene „modus vivendi“ ne parlamentariu, nu numai nu e patrioticu ci e si fára scopu. Nu e patrioticu, pentru ca aru poté nimici constitutionalismulu, e fára scopu, pentru ca fára ajutoriulu parlamentului nici unu guvern nu va fi in stare a regulá financiele si a deschide noue isvóre de venitu. In parlamentu inse e posibila o grupare numai pre lánge doue personalitati: séu pre lánge *Sennyey* séu pre lánge *Tisza*. Dara *Sennyey*, care nu are partida parlamentaria, a remasu detoriu inca cu program'a sea si trecutul seu nu ne da o garantia de ajunsu despre asigurarea vietiei parlamentarie de o parte si despre conservarea progresului liberalu de alta parte (de o forciare a lui si asiá nu poté fi vorba.) Si asiá remáne numai *Tisza*. Elu are o partida tare la spatele seu. Intrég'a partida medilocia se va poté alaturá lánge densulu, de óre-ce impacarea ei cu drépt'a n'a succesu. Acum e numai o intrebare, ca suntu in partid'a drépt'a 30—40 deputati, cari sa dica: „Noi ne alaturámu spre a executá reformele financiale neconditiunatu lánge *Tisza*. Ce cugeta elu despre intrebarea de statu si ce voiesce elu in viitoriu, de acést'a nu ne pasa. Astadi noi nu mai putem dictá conditiuni. Nice elu nu va comite unu actu nelegalu. Acum e vorb'a numai de reformele financiale. Cándu vomu fi realisalu aceste reforme, vomu apelá la tíera.“ Cándu voru fi in drépt'a ablegati, cari cugeta astfeliu, atunci majoritatea parlamentaria va fi restabilita si noi vomu putea regulá financiele nóstre, firesce sub o conditiune: déca se voru reduce erogatiunile pâna la tempulu, cându acoperirea loru va fi posibilu din veniturile nóstre *asigurate*. Acést'a din urma este problem'a si acést'a o va poté resolví numai acél'a, care nu este legatu prin sistemulu de adi. (prin dualismu.)“

POESIA

ODA

Statuei lui Michaiu-Viteazulu.

I.

Marire, adorare, ingenunchiare tie,
Gigantu din alte tempuri, fruntasiu între Eroii
Michaiu! frate de arme cu d'alb'a vitejia,
Óspe de bronzu scumpu nóua, sositu iér!
printre noi!

Pe'ninsulu tieriei astadi e splendida serbare!
Copiii se simtu ómeni, betránii 'ntinerescu,
Chiaru tiern'a din morminte s'anima si tresare,
Si umbre inarmate prin aeru se'ntrunescu.
Adi noi, Románi, cu totii petrunci de-o nóua
viétia,

Umbriti de alu teu nume feericu, legendaru,
Cu-o falnica uimire stámu, te privimu in fatia,
Cáci tronulu teu prin secolu a devenitu altariu.
Si Vulturulu cu sboru-i din ceriuri te'nconuna
Tientindu ochii in zare l'Apusu, la Resaritu,
Si codrii, antichi martori de glori'a strabuna,
Se miscu in sgomotu mare de freametu
otielitu!

— „Ce este 'n Romani'a? Ce viforu o pe-
trunde?“

Intréba Danubiu, Balcanulu spariatu.
— „Suntu Pascile románe! Bucegiulu ei
respunde,
„Privesce! Michaiu bravulu in bronzu a
re'nviatu!“

II.

O! dar', asiá cu dreptulu sa te revédia era

Din *Bucuresci* se telegraféza, ca alalta eri, Vineri, s'au deschisu camerile. Discursulu domnitoriului exprima multiamirea pentru armonia cea buna între regimulu si reprezentantia poporului, dupa aceea pentru referintiele cele bune in afara, cari suntu urmáritele politice basate pre tratate si respectarea dreptului. Discursulu anuncia numeróse proiecte, între cari si unu proiectu de o lege nóua de recrutare

Din *Bucuresci* se scrie :

Drumul de feru Pitesti-Verciorov'a se poté privi cá terminatu. Ministrulu afacerilor publice a si facutu calatori'a de proba pre lini'a intréga si este fórte multiamitu cu lucrárite. Mai nainte facuse o excursiune consululu generalu francesu Baronu des Michels, directorulu generalu francesu Guilloux, inginerii si intreprindietorii francesi, dela Bucuresci pâna la Verciorov'a. Podulu de preste Oltu inca se va terminá in 12 pâna in 15 zile. Ici si colea mai lipsescu balastagiele. Cu tóte aceste cu inceputulu lunei viitorie trenurile de poveri voru incepe comunicatiunea si cu inceputulu anului viitoriu se va incepe si comunicatiunea trenurilor de pasagieri. Comunicatiunea de pasagieri pre Dunare patimesce fórte multu in urm'a deschiderei drumului de feru Pitesti-Verciorov'a. Diligentiele pre Dunare dela Galati pâna la Orsirov'a voru incetá de totu, cáci dela primavéra incolo fiecare caletoria va preferí caletoria pre drumulu de feru.

Diet'a Ungariei.

Buda-Pest'a, 23 Novembre n. In siedintia de adi a casei representative, dupa autenticarea protocolului din siedintia trecuta, anuncie presedintele ca deputatulu nou alesu in cerculu Gödölö B. *Fay*, si-au presentatu credentionalulu, care se transpune la comisiunea verificatoria.

Dupa ce se substernura o multi-me de petitiuni din partea mai multor deputati, — despre cari va referá mai pe largu comisiunea petitiunaria la tempulu seu cându se voru aduce spre desbatere in parlamentu, — se radica

Ig. *Csiky* si argumentéza, ca proiectele de legi ce suntu inca in suspensiu si atingu interese vitali de ale

Si muntele, si codrulu, si Vulturulu din elu,
Michaiu, Michaiu, tu care avut'ai pentru tíera
O anima de auru si bratiulu de otielu.

Asiá este cu dreptulu: se reapari la lume
Maretiu, superbu, resboinicu, calare pre unu
Zmeu,
Avendu de scutu prestigiulu ceresculu teu
nume

Si capu, si poptu, si umeri de bronzu cá
gândulu teu.

O! mare Domnu! pre tempulu de fapte
colosale
Cându te luptá-i, la ventulu produsu de
spad'a ta

Nimicu nu stá 'n picióre, nimicu nu resistá
Cáci ea cantaria 'n pumnu-ti cátu sórtea
tieriei tale.

Si toti cari 'n orbire calcau tíer'a romána,
Cá spice secerate cadeau pe câmpulu ei;
Chiaru mórtea, mórtea cruda scapá cósa-i
din mâna

Sub fulgerulu teribilu esítu din ochii tei!

III.

Feerica splendóre de Vulturulu domnitoriului!
Atátu aventu 'ti dase alu Patriei amoru,
Si glori'a te pusé l'atát'a inaltime

Ca n'aveai tu deasupra'ti si-alature pre nime!..
Sigmundu Batoru Magiarulu a fostu unu
mare Duca

Ce nu 'nceapea in lume de tine, si aprinsu
Elu vrú sa te eclipse, vrú tíer'a sa-ti reduca..
Tu ai suflatu pre densulu si 'n clipa tu l'ai
stinsu.

Muradu erá puternicu! Sangiaculu lui Muradu
Latiá o négra umbra pe lumea spaimentata,

tieriei, dovedescu pre deplinu, ca modulu presentu de desbatere între ambele case ale dietei nu se mai poté sustiené si e defectuosu. Trebuie sa nu se concéda unoru episcopi conti si baroni, a paralísá de totu activitatea legislatorica a casei ablegatorulu. Oratorulu desfasiura apoi pre largu, ca casa magnatorulu in compusetiunea ei presenta nu mai are dreptu la esis tintia.

Presedintele face pre oratoru atentu, ca o propunere ce se substerne pentru prim'a data trebuie sa se motiveze numai pre scurtu.

Csiky raspunde ca vorbesce pre cátu se poté de scurtu si in urma face propunerea: Cas'a ablegatorulu neluandu in consideratiune modificatiunile casei magnatorulu sa se roge intr'o adresa cátra Regele pentru sanctiunarea proiectulu electoralu. (Ilaritate generale). Oratorulu substerne mai departe proiectulu de resolutiune: Cas'a sa indrumeze pre ministrulu de interne, cá acést'a inca in decursulu acestei sesiuni sa substerna unu proiectu de lege relativu la straformarea casei de susu pre basea alegerei poporului, déca preste totu cas'a magnatorulu se mai considera de necesaria.

La intrebarea presidentulu decide camer'a, cá ambele aceste propuneri sa nu se tiparésca.

La ordinea dilei ce urméza se primesce bugetulu camerei pre lun'a curente, dupa cum l'a propusu comisiunea economica.

Ed. *Szeniczey* cá referentu alu comisiunei centrale pentru *proiectulu electoralu* recomanda intr'o cuventare scurta proiectulu acést'a spre acceptare.

Mich. Kasper se dechiara cu tóta resolutiunea contr'a modificatiunei casei de susu acceptate de comisiunea centrale, relativu la § 5 care privesce censulu tansilvanu.

Oratorulu sustiene, ca este fórte nedreptu a deslegá intrebarea censulu tansilvanu dupa modificatiunea casei de susu si nu poté sa pricepa de locu procederea ministrulu, care asiá de grabnicu si-a schimbatu convictiunea. Prin argumente practice dovedesce oratorulu, ca prin modificatiunea in cestiune s'a alteratu censulu tansilvanu, precándu se dicea, ca proiectulu nu va suferí schimbári esentiali

Iul. *Horvath* de asisdere pledéza

Ér' tu diceai, in fatia, cu furia'i turbata:

„Muradu se crede unu cedru si nu-i decátu unu bradu!“

Mehmet erá teribilu cá unu tórentu de sánge
Pornitu cá sa innece crestiniu pamenteni...
Cine cutediá, cine visá de a-lu infránge!..
Tu l'ai secatu in codrii dela Calugareni!

Cáci fosta-i dintre ómeni cu semne suverane
Ce moru in aperarea popóreloru sermane,
Si sceptrulu luá grabnicu in mâna'ti de mo-
narcu

Cându form'a unui palosiu, cându form'a
unui arcu.

IV.

Precum archipastoriulu ce pórtá daruri sánte,
Purtá i mosi'a 'ntréga in anima'ti ferbinte
Si avendu lánge alu teu umeru poporulu viu
si tare,

In patru pârti a luméi strigá-i in gur'a mare:
„Voi Turci, Tatai si Unguri, unelte ale
pradárei!“

„Románulu e cá stánc'a in valurile márei,
„Veniti cu falc'a 'n ceriuri... Pe acestu vi-
tézú pamentu

„Nu tremura, nici fuge decátu paisiu 'n ventu.
„La noi, betránu, muiere, barbatu, copilu
de títia,

„Nepasatori de mórte, au anima de critia.
„Suntu copti de tineri inca l'alu vitejieii sóre
„Si suntu deprinsi sa móra pe dusmanulu
ce móre

„Ei sciú sa cate 'n fatia, iér' nici odata 'n urma.
Si-n ochii loru o óste nu e decatu o turma.
„Priviti! in alu loru sufletu nu este nici o pata,
„Nici o rusine pe fruntea loru sapata.

„In ei, pe ei lucescu de o vie stralucire

contr'a propunerei comisiunei centrale
Proiectulu are o fórte mare eróre,
pentru ca-i lipsesce sinceritatea si
chiaritatea. Poporulu remáne nechiarificatu despre cuprinsulu legei prin
o stilisare confusa a acesteia, prin ce
se sterge stim'a cátra lege. Oratorulu
face emendamentulu, cá punctele a)
si b) din § 5 sa se stérge si cá cualificatiune pentru dreptulu de alegere
sa se puna solvirea unei contributiuni
directe de 8 fl. 40 cr. fára nici unu
adausu.

Vinc. *Babesiu* afla in modificatiunea casei de susu acceptata de comisiunea centrale o nedreptate contr'a natiunalitatiloru si i pare reu, ca din mai multe pârti se sustiene, ca esistintia Ungariei fára de a nedreptati pre natiunile tieriei, de limb'a nemagiara, nu este posibilu, de aceea respinge propunerea comisiunei cent.

Col. *Tisza* aréta, ca aice nu e vorb'a de o straformare cu totul noua a legei electorali. Oratorulu doresce sa se radice proiectulu la putere de lege, pentru cá sa se póta gatá listele electorali permanente. Oratorulu doresce o compunere mai corespundietoria a casei spre a fi capabile de reforme si incátu e pentru interesulu statului magiaru séu pentru suprematia rasei magiare, elu totu-déun'a o a aperatu si o va aperá pâna la sfersitul vietiei sele, dara acestu motivu n'are influentia asup'r'a oratorulu in casulu de fatia, pentru ca starea statului ungu-rescu nu e atátu de trista, cátu sa fia periclitatu prin cestiunea censului.

Oratorulu cere cá din deferentia cátra cas'a de susu sa se cetésca raportulu comisiunei centr. din punctu in punctu, apoi cas'a sa dechiare la protocolu, ca este inca convinsa despre adeverulu resolutiuniloru sele, de óre-ce inse semé, ca interesele tieriei ceru pre-gatirea listelor electorali permanenti, ea resignéza de a mai discutá mai departe asup'r'a acestoru intrebári.

Dep. D. *Irányi* pledéza intr'o cuventare lunga contr'a propunerei comisiunei centr.

Ministru c. *Szapáry* pledéza pentru propunerea comisiunei si cere sa nu se puna observatiunea protocolaria propusa de *Tisza*.

Michailu *Besianu* desfasiura intr'o cuventare lunga motivele, din cari nu poté sa primésca propunerea comisiunei centrale.

C. *Tisza* reapuca firulu discusi-

„Si anima, si arma si frunte si gandire!“
Apoi lasandu-ti ochii sa sbóre cu mandria
Pe braviu tei tovarasi, Vultani din Romania,
Díceai: „Tíer'a e muma dulce, copiii mei!
„Ferice care móre, luptandu pe sinulu ei!
„Din tiern'a lui voru cresce odóre vitejesci,
„Stejari cu lemnu de arce si ghioage ro-
manesci!“

V.

Augustu erou, a cáru memoria augusta
Trecut-a preste secolu cu margine angusta
Si s'a in scrisu in radie pe fruntea omenirei
Afara din domenulu uitárei si-alu peirei!

Precum odinióra pre toti electrisá-i
Cu glasulu si ochirea-ti de Archangelu, o!
Michaiu,
Privesce impregiuru-ti cum vine intregu
poporulu,

Cum vine sa admire in tine *Salvatorulu*.
Vedi cum tíer'a ferice de a esistá pe lume
Se simte 'ncononata cu falnica tu nume!

Michaiu, devina iérasu sub ceriulu stramosiescu
Echoulu prea puternicu de glasu Ddieescu
Si-aprinde iér' scantei'a de antica vitejia
In noi cari aducemu ingenunchiare tie,
Gigantu din alte tempuri, fruntasiu între Eroii,
O óspe de bronzu, scumpu nóua, sositu iér'
printre noi!

„Press'a.“

V. Alessandri.

unei pentru a arăta, ca observatiunea sa n'a fostu propunere formale.

St. *Tatay* declara, ca nu va suferi nici odata, că sa se declare la protocolu, ca se acceptă ce-va ce se tiene de reu, pentru a incungiuură frecările cu casa de susu.

Urmându votisarea se primesce cu o majoritate foarte mare propunerea comisiunei centrale. Cele-lalte propuneri ale acestei comisiuni se primescu fără dezbateri.

Presedintele declara: Cu acest'a s'au aplanatu diferentiele dintre ambele case si proiectulu electoralu este resoltu.

Urméza discussiunea asupr'a modificatiuniloru in proiectulu de incompatibilitate.

Cu modificatiunea propusa de casa boieriloru la punctu b) in § 2, conformu cărei'a organele aceluor societati, cari dupa constituirea loru intra cu regimulu într'unu raportu de negociu, sa nu se eschida dela mandatu de ablegatu, comisiunea centrale nu se pôte invoí, pentru ca abiá se pôte cugetá cá o societate sa vina cu regimulu într'unu raportu de negociu înainte de constitui, de aceea comisiunea recomanda testulu dintâiu.

F. *Szederkény* votéza pentru propunerea comisiunei si speréza, ca casa de susu va concede acest'a considerându impregiurarea, ca casa deputatiloru au ascultat pre magnati de 3 ori pána acum.

Propunerea comisiunei centrale se primesce.

La § 3 propune comisiunea c. modificatiunea casei de susu, cá sa se admita ordulu invetiatoriloru, care se si primesce. La § 4 se respinge modificatiunea casei de susu, care cere cá acei'a, cari nu suntu primiti într'un'a din listele electorali, sa fia incompatibili si se primesce emendamentulu lui And. *Schmauss*: Necompatibilu devine acela care e dejudecatu prin sentintia valida pentru vre o crima dintre cele enumerate in § 13 a legeru electorali.

Urméza proiectulu notariatulu publicu la discussiune. Este cunoscuta modificatiunea ce o a facutu casa de susu in acestu proiectu relativu la limb'a obligata pentru documentele notariali. Comisiunea o recomanda spre acceptare.

In. *Matics* se încerca a desfasiurá, ca este tréb'a legislativei a decide definitivu cestiunea limbei si sa nu se conceda ministrulu sa decida dupa placulu seu in acest'a privintia. Prin stilisarea casei de susu nu se da cetáteniloru de limba nemagiara garantia de ajunsu pentru usulu liberu alu limbei lor, care impregiurare ii va indepartá dela acestu institutu si astfelu scopulu nu se va ajunge.

G. *Remete* respingendu propunerea comisiunei c. aduce emendamentulu, ca afara de limb'a magiara ministrulu pôte concede compunerea documentelor notariali si într'alta limba numai in casulu, cându acest'a este limb'a materna a unei tertialitati din poporatiunea cerculu notarialu.

Quido *Baussen* vede cu dorere, ca se dá usulu limbei la arbitriulu unui ministru, majoritatea casei se pare, ca purcede din principiulu, ca prin forti'a limbei se promovéza latirea limbei magiare. Conceptulu natiunei magiare nu este identicu cu statulu ungaru, căci notiunea acestui'a este politica, pre cându notiunea natiunitatii magiare este culturale. Nesuinti'a, provenitória din schimbarea acestoru notiuni, de a magiarisá tóte natiunitatitile, este o eróre politica care este basata pre instinctulu de subjugare alu natiunei magiare ce nu se pôte justificá de locu. Oratorulu aduce esemplulu din cealalta parte a imperiulu, unde nu esiste sfortia de limba nici chiaru in parlamentu, cu tóte ca nemtii din Austri'a au poterea de a introduce usulu esclusivu alu limbei germane avendu tóte preconditionile pre-

cum: cultura inalta, poterea limbei germáne si 50 milióne germani la spatelu lor, ceea ce in Ungari'a nu se afla, de unde urméza, ca trebuie sa inceteze maghiarii de a mai umblá dupa lucruri imposibile si se tiena contu de faptele impregiuráre ale tie-rei. Ungurii au radicaťu flamur'a libertatii poporulu si au luptatu multu pentru restaurarea statulu ungaru si au fostu acompianati de simpatiele amiciloru libertatii. In urma au invinsu, dara indata au parasitu acelu stindardu pasindu pre calea arbitriulu si a fortiei.

Presedintele face pre oratoru atentu, ca s'a abatutu dela obiectu, care e limb'a documentelor notariali si nu espunerea politice natiunitatiloru.

Oratorulu se róga sa fia scusat, dara § 7 se referesce la cestiunea limbei, care este punctulu principalu in cestiunea natiunitatiloru la noi. Strigările sgomotóse facu pre oratoru sa întrebe, de mai pôte vorbí? si respun-diendu-i-se ca pôte, dara numai la obiectu, sensulu continua, ca tóte legile dela 1867 s'au adusu ce e dreptu pre cale constitutiunale, inse nu se pôte negá, ca cele mai multe dintre legile acestea contradicu aceluor drepturi fundamentali, dela cari depinde libertatea natiunitatiloru nemagiare din Ungari'a.

Oratorulu fiindu a dóu'a óra provocatu la ordine incheia cu propunerea: sa se respinga modificatiunea casei de susu.

Col. *Tisza* raspunde in ironii antevorbitoriulu. Oratorulu dice, ca nu se lasa in teorii mari, dara nu intréba, ca sa invetie magiarii crutiarea cátra cei ce vorbescu alte limbi — dupa indrumarea antevorbitoriulu dela Germani'a cea mare, dara nici nu intréba, de au luptatu sasii sub stindardulu libertatii pre tempulu luptei celei mari de libertate din Sabiu, cându si oratorulu a fostu acolo, — ei, cari superbi si provocatori au spriginutu nimicirea constitutiunei unguresci. Antevorbitoriulu vorbindu de idei culturale totu se provóca in argumentatiunea sea la forti'a brutale. Prin provocarea la germani a voitu sa dica, ca suntu 70 mil. germani si numai 5 mil. magiari. Aice se concentra tóta puterea argumentatiunei sele, dara nemtii din Germani'a nu voru veni in diet'a din Pest'a sa inmultiesca numerulu nemtiloru de aci, ci au lucruri cu multu mai insemnate si seriose de cátu sa faca acest'a.

Oratorulu apoi se intórcé si si lauda cu destula predilectiune limb'a sea materna, pentru care de atâte ori si-au radicaťu cuventulu in parlamentu arétfandu calitatile ce o indreptatiescu a avé o validitate diplomatica si in cátu e pentru proiectulu in cestiune, oratorulu sustiene testulu § 7 dela inceputu.

Ministrulu de justitie *Pauler* pledeza cu multa simpatia pentru testulu comisiunei si cum nu, cându acest'a ii dá in mâna unu dreptu de disputiune in privintia limbei. Oratorulu dice, ca diferenti'a dintre ambele teste este obiectulu discussiunei. Aice trebuie sa se observe doue momente: I caracterulu diplomaticu alu limbei magiare si II conservarea drepturiloru private a cetáteniloru. Testulu casei de susu corespunde ambeloru puncte de vedere declarându ca documentele se compunu de regula in limb'a magiara si dá ministrulu dreptulu de a lasá sa se compuna intre unele conditiuni documentele si in alte limbi. In sensulu acest'a oratorulu se încerca in cuventarea sea a próbá prin esemple practice, ca aceste dispuetuni suntu juste si acomodate si ca dreptulu ce se dá ministrulu nu pôte veni in contradicere cu justiti'a si ministrulu respectivu va sci procede corectu intre atari cercustantie etc. si in urma recomanda testulu casei de susu spre acceptare, care se si primesce si ast-

felu diferentiele intre ambele case suntu aplanate — capitulându ministriulu inaintea boieriloru.

Presedin-tele se concrede a espri-me condolenti'a casei pentru mórtea archiducelu Ferdinandu — inalte case dinastice si siedinti'a se inchide.

Apelu!

In diariulu „Lumin'a“ din Aradu aflamu acestu apelu ce doui fruntasi barbati románi 'lu facu cátra publiculu románu, rogandulu cá prin contribuiuri benevole sa dé mâna de ajutoriu tinerului Longinu, care mane poimane va avé sa intre in inchisóre si sa depuna o multa banale, ce trece preste poterile sele. Spriginindu si noi bun'a intentiune a acestoru domni, lasamu sa urmeze aici apellulu in totu cuprinsulu seu:

„Natiunea romana nu pôte incungiuură frecările, vatemările verbale seu si scripturistice, déca nu va avé barbati resoluti, cari dupa impregiurári sa atace si sa infrene pre vatematori; dara de si avemu câte unu barbatu resolutu, déca elu asupritu, nu va aflá spriginire, ajutoriu din partea natiunitiloru, trebuie sa se instraine, sa cada in indiferentismu; iéra altii venindu in stare de a se intrepune pentru interesulu comunu natiunalu, pe lângá nepasarea publiculu, nu voru cutediá a pasi.

Unu asia teneru resolutu am avutu, si dóra inca avemu pe F. H. Longinu practicantulu de advocatura la Aradu, care pentru aperearea natiunei sele, in cauza lui F. Koós, prin tribunalulu de pressa, fú condamnatu la arestu, multa banala si refuirea speselor contrariulu. Arestulu, déca sentinti'a pe calea recursulu nu se va alterá, nu-lu potemu impedeá, dér' sarcin'a banala nesupportavera, pe lângá indiferentismulu nostru, lu-póte cu totul instrainá.

Déca natiunea ar' avé capitalisti fii credintiosi, s'ar' aflá intre densii cari aru sucurge singuri, dara fiindu ca intre noi unii au materia, si altii, spiritu, amendoue calitatile nu se afla impreunate, ci suntemu siliti a apelá la zelulu publiculu ca sa se póta acoperi sarcin'a credintiosulu fiiu alu natiunei F. H. Longinu, si inca cátu mai rapede, pána nu vine sentinti'a aprobatoria.

Subscrisii luandu in serioasa consideratiune starea pentru noi momentósa, si urmarile unui indiferentismu, dupa o contielegere cu unii barbati cunoscuti, ni-am luat voia atátu aici in locu a lasá o lista, cátu si in párti a tramite la unii cunoscuti sperandu dela densii acelasii sentimentu care merita si pretinde starea lucrulu, ér' rezultatulu pe calea publicitatii se va face cunoscutu.

In casulu cându lips'a aru incetá, ori dupa acoperirea lipsei aru mai remanea din sum'a incursa: unu scopu natiunalu se va determiná atunci si se va publicá pentru cunoscentia.

Aradu 6/18 Novembre 1874.

Ioanu Arosi, m/p. *Georgiu Dogariu*, m/p. advocatu. propriet. si ases. cons.

Romania.

Bucuresci, 9 Novembre 1874.

La 10 óre si jumetate diminéti'a s'a celebratu servitiulu divin, in biserica Sarindariulu, in onórea si memori'a Eroulu, a căruia gloria o consacra acum si brontiulu. M. M. L. L. Domnulu si Dómn'a, veniti in trasura de gala si cu escorta de cavaleria, au ajunsu la biserica la óra fipsata, si au asistatu la servitiulu divin, impreuna cu dnii ministri, cu presedintele adunárei legiuitórie, cu mai multi dni senatori si deputati, cu consiliulu municipalu, cu tóta casa Domnesca civila si militaria, cu damele de onóre, si cu suma de alti demnitari civili si militari.

La acestu serviciu divin amu avutu fericirea de a vedea oficiandu pre P. S. S. Parintele Metropolitu alu Moldaviei si Suceavei. Primatulu nostru érá retienutu in casa de bóla. Érá duosiu si forte simtitoriu pentru toti cei ce iubescu marimea prin unire a patriei románe, de a vedea pre capulu bisericei Moldaviei, incungiuuratu de mai multi archiere, oficiandu si aridicandu rugaciuni pentru eroulu Romaniei de dincóce de Milcovu, si apoi asistandu in fati'a statuei, impreuna cu mai multi sánti episcopi de dincolo si dincóce de Milcovu spre a dá insile omagii lumesci acestei gloriei natiunale!

Dupa terminarea servitiulu divin, Mariele Loru, si toti cei ce ii incungiuuratu, au plecatu in procesiune, pre josu, dela biserica pána la monumentu.

Aspectulu ce presintá stradele si bulevardulu ce duce la monumentu, érá adevératu feericu. Miile de ómeni ce ocupau stradele, ferestrele, piati'a Universitatiei, pána si acoperisiele caselor, érá greu de calculatu. Marele otelu alu Bulevardulu érá decoratu cu covóre si ferestrele sele ocupate, de susu pána josu, de o multime eleganta si voioasa.

Cortegiulu domnescu fu salutatu cu sunetulu trimitieloru indata ce intrá pre bulevardu sub primulu arcu de triumfu, unde se aflá in ghirlande verdi liter'a M.

Dela biserica, pána la monumentu, stau insirate, in mare tienuta, tóte trupele diferiteloru arme ale garnisónei din Bucuresci. Musicele militare stau la peronulu intrárei celei mari a Universitatiei, tocmai in fati'a Monumentulu.

Ferestrele maretulu palatu alu Universitatiei erau ocupate de persónele cele mai alese, si elementulu femeescu dominá prin eleganti'a si frumseti'a coloriloru si toaleteloru. Galeriele balcóneloru dela intrarea principala erau totu atátu de ocupate. Mai toti membrii corpulu diplomaticu strainu se aflau in aceste galerii, impreuna cu damele lor.

Rare-ori unu spectaculu mai pitorescu reáducea nisce suveniru istorice atátu de mari!

Mariele Loru fura intempinate, in apropiere de monumentu, de dlu primariu alu capitalei si de consiliulu comunalu.

Domnitoriulu si Dómn'a se suira pre strad'a ce incungiuurá monumentulu, si luara locu pre o tribuna la drépt'a statuei. Dnii ministri stau la stâng'a Domnitoriulu; la drépt'a Dómei se aflau damele de onóre. Consiliulu comunalu érá in fatia. Totu restulu stradei érá ocupatu de invitatii oficialu. Iéra poporulu capitalei, in numeru de mii, ocupá totu spatiulu ce ostirea lasá liberu.

Dlu colonelu Manu, primariulu capitalei, fu, trebuie sa o dicemu indata, la inaltimea missiunei sele, si sciú a electrisá prin cuventulu ce pronuncia pre toti căti putura a-lu audí. Dlu luá locu in fati'a Domnitoriulu, si, cu o voce vibranta si firma, dete cetire urmatoriulu cuventu:

Mari'a Ta! Pentru întâi'a óra ne este datu astadi de a serbá in capital'a Romaniei inangurarea unui monumentu, radicaťu in memori'a gloriei nóstre natiunale, si de a vedé astfelu implinite voturile pióse ale mai multoru generatiuni.

Déca din atâtea greutáti ale tempiloru n'amu pututu pána acum sa dâmu o fiantia dorintieloru si aspiratiuniloru nóstre, románii n'au uitatu unu singuru momentu numele aceluor'a, cari au ilustratu si inaltiatu tíer'a lor, pastrandu-le cu totii o dúioasa si mandra amintire.

In lips'a marmurei si a bronzulu, ei le-au radicaťu in adenculu inimei lor, unu altariu neperitoriu, unde recunoscenti'a si admiratiunea au intre-

tienu de-a pururea viua, flacarea patriotismului.

In aseceptarea dilleloru mai bune, ei n'au incetatu de a crede, ca poporul, care scie a onora gloriele si maririle trecutului seu, este acel'a care invétia mai lesne a le imita.

Orasiulu Bucuresci, interpretu fidelu alu simtiemteloru tierei intregi, inaltindu statua unuia din cei mai mari domni ai româniloru, se felicita, ca a potutu densulu pune cea dintâiu pétra a acelu cultu natiunalu.

Capital'a Romaniei se falesece cu o legitima mandrie, ca a consacratu acestu monumentu acelu erou, care nu apartiene numai tierei sele, ci intregului neamu românescu, si care din malurile Dunarei, preste verfurile Carpatiloru, pâna in apele Tisei, a purtatu cu vitejia stégurile române.

Desvelindu priviriloru tuturoru acésta imagine grandioasa, care a insuflatu terórea inimiciloru tierei, n'avemu trebuinta sa spunemu, a cui este. La singur'a amintire a numeloru inscrise pre marmur'a acestui monumentu: Giurgiu, Putineiu, Hârsova, Calugareni, Nicopoli, Sibii, tota tier'a se inchina la numele lui Mihaiu Vitézulu.

Inaltându-ne ochii spre densulu, care din noi nu se simte readusu cu sufletulu in acea epoca marétia, cându glasulu seu, chiamându-ne la independéncia si la glorie, redestépta in noi vechi'a barbatie, si cându ostile române, resarindu cá prin farmecu din tóte unghiurile teritoriului, tieneau peptu la tóte otarele, rasipeau hordele vrajmasie, aperau cu o mâna de ómeni termopilele române contr'a valuriloru cotropitoriloru, treceau de preste Dunare preste Carpati si incingeau fruntea eroului cu laurii victoriei si cu o intreita coróna! Care din noi n'a tresaritu pâna in adenculu seu, ascultându povestirea fapteloru epice ale ilustrului capitaniu, desteptându admiratiunea si respectulu tuturoru contemporaniloru si respândindu atât'a stralucire asupr'a neamului românescu!

Si astadi dupa trei secole, aprópe implinite, care inima nu se simte sdrobotita inca de durere, cugietându cu gróza la cumplit'a ursita a celui mai gloriosu dintre domni, pre care nici inimicii, nici nenorocirea nu-lu putuse abate, si care parasitu unu momentu de fortun'a armeloru, opunea sórtei o tarie neinvinsa si se radica mai superbu si mai puternicu; dara pre care l'a doboritu lovitur'a marsiava a tradárii.

Aceste simtiemente, Mari'a Ta, totu-deún'a viue in inimile nóstre, dobandescu o nóua consecratiune prin serbarea de adi. Presenti'a Mariei Tale si a Mariei Sele Dómnei, dandu acestei serbári o solemnitare mai mare, ne este in acelasiu tempu o nóua dovéda ca Mari'a Ta le impartasiesce de o potriua cu toti românii.

Amintirile trecutului suntu legaturile cele mai puternice ce ne unescu cu patri'a.

Tier'a s'a simtitu ferice de a putea revocá asemenea suveniru eroice, cându a oferitu corón'a lui Mihaiu Vitézulu si a lui Stefanu celu Mare, unui printiu dintr'o familie, in care eroismulu este o traditiune si unu patrimoniulu stramosiescu. Uniti in aceeasi cugetare, ea incungiura pre alesulu ei cu iubire si devotamentu, si déca, — de ceea ce Dumnedieu sa pazésca, — ór'a pericolulu aru suná iérsasi, vomu revení cu totii in faci'a acestui monumentu, si sub inspiratiunea fapteloru gloriose, a cároru amintire elu destépta, natiunea intréga se va aduná cu incedere si barbatia in giurulu Domnului si alu Dómnei tierii.

Alaturi cu numele Buzesciloru, ale lui Calonfirescu, Banu Mant'a si Mihalcea, vomu sapá aci alte nume si mai scumpe, si Romani'a va dovedi ca este inca tier'a lui Mihaiu Vitézu.

Sa traiesci Mari'a Ta! Sa traiésca

Mari'a Sea Dómni'a! Sa traiésca Romani'a!

A interpretá acestu cuventu, a descrie mai alesu impresiunea ce elu a produsu, aru fi imposibilu, aru fi mai alesu a slabí adeveratulu efectu. Suntu lucruri, cari se simtu numai, iéra nu se potu descri. Acestu efectu a avutu norocirea d. G. Manu a produce prin memorabilulu seu cuventu, care de-si este curatu istoricu, inse efectele simtiemteloru ce elu produse nu potu fi de cátu presinte.

Si mai greu inse ne-arú fi a descrie entusiasmulu, emotiunea, electricitatea produsu prin respunsulu ce suveranulu nostru a facutu la acestu cuventu. Pecatu ca nu l'au potutu audi de cátu cei ce erau aprópe de monumentu! De ce mándria natiunala aru fi vibratu inimile a miiloru de poporu ce erá inaintea monumentulu, déca toti aru fi potutu audi, nu numai cuvintele ce domnitorulu a pronunsiat, dara vocea, simtierea, vigórea si convictiunea, cu cari ele au fostu pronunsiate!

Iétra inse aceste cuvinte memorabile, si cari au sa se sape adencu in inimile tutoru romániloru:

„Sunt fericitu, ca sub Domnia mea s'a radicata statua lui Mihaiu Viteazulu, care ne aduce aminte epoca cea mai glorioasa din istoria nóstra, epoca in care acestu mare Domnu românú a avutu fericirea de a luptá pentru apararea si autonomia tierei. Elu, impreuna cu Mircea si cu Stefanu celu mare, a pusu temelie acestui spiritu ostasiescu care insufla astadi armata nóstra, si care afla unu resunetu in natiunea intréga. Inaugurându acum acésta statua, suntu siguru ca timpulu de barbatie n'a trecut si ca in momentulu de pericolu Romani'a se va sculá cá unu singuru omu spre a implini cá in trecutu datorie sea. Dea Dumnedieu cá in acelu momentu sa potu respunde si eu asteptáriloru tierei, si sá putemu sapa in inim'a generatiuniloru viitóre recunoscinti'a cátra aparatórii mosiei romanesci.

Cadia acum velulu care acopere acésta statua, si remáie incredintiату capitalei momentulu lui Mihaiu Viteazulu.“

Cându aceste cuvinte fura pronunsiate, unu mecanismu bine combinatu facú sa cadia de odata pinza care acoperea statua dela capu pâna la soclulu de josu.

A descrie uralele, strigatele de bucurie, si aplausele a tuturor asistentiloru, a imensei multimi ce implea boulevardulu, piati'a si stradele, aru fi imposibilu. De mai multe ori, pre cându Maria Sea pronunsiat cuventulu seu, cu o voce juna si vibranta, asistentii se incercau a aplaudá. Dér' respectulu ce le impunea oficialitatea ceremoniei, impedecá acésta esplosiune a inimei loru. Cându inse velulu câdiu, atunci ori-ce obstacolu disparú; entusiasmulu generalu nu mai gasi nici o margine; uralele si strigarile acoperru cele din urma cuvinte ale Domnitorului! . . .

Adaogati apoi si fanfarele victoriose a patru musici, cari incepura indata imnulu natiunalu, precumu si salvele artileriei de la dealulu Spirei, totu in acelu momentu, si lesne 'si póte cine-va dá séma de frumusetiea salutului, cu care capitala priimi ivirea in midiloculu ei a imaginei in bronzu a Eroului seu iubitu!

Musicele continuau a intóná imnele nationale. Tóte trupele defilara inaintea Domnului si Dómnei asiediatu in fati'a statuei.

Astu-feliu, dupa trei secolu, Michaiu-Voda celu Viteazu, vediu, cu ochii sei de bronz, defilându inaintea sa aceiasi ostasi románi, pe cari elu l'a dusu atátu de desu pe campulu gloriei! . . .

Cându velulu statuei fu caditu, suveranulu nostru trebui sa dea o vi-

sita mai intima gloriósului seu predecesoru. Se plimbá déra, cu dómna romána, impregiurulu statuei, contempla statu'a mai de aprópe, si ceti inscriptiunile si numele mariloru capitaniu scrise pe scolulu si bazea monumentulu.

Voescu cetitorii nostri sa facemu si noi cu densii acciasu plimbare? Credemu ca le vomu fi placuti déca am face-o.

In partea fetiei principale a soclului se afla sculptate in marmura aceste cuvinte;

Mihaiu Voivodu Quellu Viteazu Domnu alu tierei românesce si alu Moldovei, domnescu locutoriu si Capitaniu generalu in principatele Ardealului la 1593—1601.

Apoi pe o parte a soclului lateralu se afla urmatórele inscriptiuni: Giurgiu MDXCIV, Cet. de Floci MDXCV, Rusciucu MDXCIV, Darstoru MDXCV, Serpatesti MDXCIV, Putineu MDXCIV, Stanesti MDXCIV, Harsova MDXCV, Turtucaia MDXCIX, Braila MDXCV. Nicopolis MDXCVIII, Calugareni MDXCV, Targoviste MDXCVI, Cast. s. George MDXCVI, Gurguiti MDXCIX, Nicopolis MDXCIX, Chiselet MDXCIX. Vidinu MDXCVI, Sibiu MDXCIX, Alba Iuli'a MDXCIX, Sucéva MDC, Hontinu MDC, Goroslévu MDC.

Iar' pe partea soclului despre saritu se afla inscrise aceste nume:

Banu Mihalcea, Radu Buzescu, Stroe Buzescu, Preda Buzescu, Radu Calonfirescu, Banu Manta, Banu Udrea, Vornicu Dumitru, Stefanu Rasvanu, Marzea celu mare, Popa Stoica Farcaseanu, Albert Kiraly, Baba Novacu, Capitaniu Coce, Marzea celu Micu, Capitaniu Veliscu, Gheorghiu Ratiu, Leca Aga.

Astfeliu Monumentulu lui Michaiu Viteazulu, inauguratu cu atáta pompa si entusiasmu, va esistá secolu intre noi spre a marturisi glori'a unui mare Domnu romanu, si a servi de exemplu generatiuniloru fiitórie! „Pressa“

Varietáti.

* * Spre orientare! In interesulu ortodossimului si alu credintei nóstre gr. or. 'mi permitu, a face atenta pre preotimea nóstra gr. or., spre a se folosi cu mare precautiune — déca cum-va tocmai vré sa se folosésca — de „cuventárii bisericesce“ scrise de preotulu gr.-catolicu din Gherla Ioanu Pap alias Papiu; cáci acelea suntu amestecate preste totu cu idei si invetiaturi catolice, suntu intretiesute cu citate si cu nume de sánti si sante papistasiesce, pre cari biserica nóstra nu-i recunósce. Cá sa scriu aceste amu causa, cáci eunosc acele cuventári, si intru altele sum provocatu anume de unu dnu protopresviteru, carele facendu-si in lun'a trecuta visitatiunea canonica, si sosindu intr'o comuna (numele dia respectulu buneii cuviintie le retacu) intrandu in biserica in diu'a de Dumineca preotulu nostru tineru gr. or. tocmai atunci cuventá pre amvonu, si intre altele citate si sánti catolici, de cari se folosi, tienendu aminte pre S. Tom'a de Aquin, 'lu intréba in urma pre preotu despre compunerea cuventárii sele? si elu spune ca s'au folositu de cuventárii preotului Papiu.

In detaiuri nu me lasu de asta data. Ajunge de asta data a avisá pre o p. cetitoriu la scurt'a critica, ce o au facutu „Lumin'a“ asupr'a aces'orú cuventári, carea de-si pré modesta, totusi probédia pre deplinu, ceea ce amu esprimat eu, ca adeca acele cuventári potu sa fia bune, dara ele suntu pentru papistasi, si nu pentru greco-orientali.

P. SS. Parinti Eppi, respective consistoriele gr. or. aru trebui sa faca atenta pre preotimea nóstra, cá sa fia cu mare atentiune la folosirea astoru felii de opuri, care nu suntu scrise pentru biserica nóstra, cá sa nu se strecóre nimic'a strainu in predicarea cuventulu lui Ddieu, pentru ca mi

este teama, cá nu cum-va sa obvina si alte casuri, cá celu citatu.

Unu fiu alu bisericei greco-orient.

Raportu comerciale.

Sabiiu 27 Novembre n. Grán 4 fl. 67 xr. frumosu, 4 fl. 40 xr. mestecat, 4 fl. 13 xr. cualit. infer.; secar'a 3 fl. 33 xr. pâna 3 fl. —; — orzu fl. 3; ovésu 1 fl. 53 pâna 1 fl. 47 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 33 xr.; cartofi 1 fl. 20 xr. galét'a austriaca.

Cânap'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl. — xr.; mazarea 6 fl. — xr., Fasolea 6 fl. 67 xr.

Fenu legatu — fl. 85, nelegatu — fl. 80 xr., pale lungi 60 xr., scurte 50 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—20 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

„ALBIN'A“

Institutu de creditu si de economii in Sabiiu.

primisce depuneri de capitale spre fructificare:

- pre lánga anunciarea radicaiei in sensulu statutelor, cu 6% interese;
- sub conditiune, de a se anuncia institutulu radicaiea depunerei la trei luni inainte, cu 6 1/2 %;
- sub conditiune, de a se anuncia institutulu radicaiea depunerei la si é s e luni inainte, cu 7% interese.

Cu privire la conditiunile b) si c) depunentulu are a se declará in diu'a depunerei; cáci altcum inlocarea se va privi cá urmata sub conditiunea a).

Interesele incepu cu diu'a, care urmeza dupa diu'a depunerei si incéta cu diu'a premergatória dilei, in care se radica depunerea, cu acelu adaosu inse, ca numai dela acele capitale se dau interese, cari stau depuse la institutu celu putienu 15 dile.

Depunerile tramise prin posta se resolvu totu deún'a in diu'a primirei prin sendarea libelului la adres'a deponentului.

Sabiiu, 25 Novembre 1874.

Directiunea institutului.

Celu mai nou si mai mare
depositu de orológe in
Sabiiu.

la

IOHANN BUSCHEK

orologieru,

Ulti'a Cisnadiei Nr. 16 vis-a-vis de Hotelulu:

„La Corón'a Ungariei“.

Recomenda orologe sele de auru si argintu de I calitate, de Genf, alese personalmente si probate prin oficiu, cu garantia de 1—2 ani.

Orologie de argintu cu câte fl.

13, 14, 16, 18, 20, 24, 26, 28, 30—40.

Orologie de auru cu câte fl. 28.

30, 32, 34, 36, 40, 45, 50, 60, 70—150,

De I calitate orológe cu pendulu,

o decóre pentru ori ce locuintia cu câte

fl. 28, 30, 32, 34, 36, 38, 40, 44, 46,

50, 60, 70—150.

Orologie de biroulu francesu, de

marina si desteptatórie (Wecker) etc.

Lantiuri de auru si argintu, pro-

bate prin oficiu si adeca: Lantiuri de

argintu cu câte fl. 3, 4, 5 pâna la 12,

de auru: Lantiuri de gátu cu câte fl.

32, 34, 36, 40, pâna la 80 si 150.

Reparaturele se facu dupa mo-

dulu celu mai nou solidu si cu garantia

de unu anu.

Pretiu curinte mai detaiatu gratis

et franco.

(17—20)

Ioanu Cristea

compactoru in Sabiiu,

se recomanda on. publicu românú cu legarea de cârti, protocóle, brosiure etc., si preste totu cu esecutarea tuturoru comisiuniloru ce cadu in cerculu compactoriei, promitiendu lucru promptu si solidu si cu pretiuri cátu se póte mai moderate.

Locuinti'a strad'a (uliti'a) Macellulariloru Nr. 25.